

Сряда, 5 февруари 2014 г.

P7_TA(2014)0081

Договор за търговията с оръжие

Резолюция на Европейския парламент от 5 февруари 2014 г. относно ратифицирането на Договора за търговията с оръжие (ДТО) (2014/2534(RSP))

(2017/C 093/14)

Европейският парламент,

- като взе предвид Договора за търговията с оръжие (ДТО), приет от Общото събрание на ООН на 2 април 2013 г.,
- като взе предвид Решение 2010/336/ОВППС на Съвета от 14 юни 2010 г.⁽¹⁾ и предишните решения на Съвета относно дейностите на ЕС в подкрепа на Договора за търговията с оръжие и проекта на решение на Съвета за упълномощаване на държавите членки да ратифицират, в интерес на Европейския съюз, на Договора за търговията с оръжие (12178/2013),
- като взе предвид Директива 91/477/ЕИО на Съвета от 18 юни 1991 г. относно контрола на придобиването и притежаването на оръжие, със съответните изменения⁽²⁾,
- като взе предвид Директива 2009/43/ЕО на Европейския парламент и на Съвета от 6 май 2009 г. за опростяване на реда и условията за трансфер на продукти, свързани с отбраната, вътре в Общността⁽³⁾,
- като взе предвид Регламент (ЕС) № 258/2012 на Европейския парламент и на Съвета от 14 март 2012 г. за изпълнение на член 10 от Протокола на Организацията на обединените нации срещу незаконното производство и трафика с огнестрелни оръжия, техните части и компоненти и боеприпаси, допълващ Конвенцията на Организацията на обединените нации срещу транснационалната организирана престъпност („Протокол за огнестрелните оръжия“), и за установяване на разрешения за износ и мерки за вноса и транзита на огнестрелни оръжия, техни части и компоненти и боеприпаси⁽⁴⁾,
- като взе предвид Обща позиция 2008/944/ОВППС на Съвета от 8 декември 2008 г., определяща общи правила за режим на контрол върху износа на военни технологии и оборудване⁽⁵⁾,
- като взе предвид своите резолюции от 21 юни 2007 г. относно Договор за търговия с оръжие: създаване на общи международни стандарти за внос, износ и прехвърляне на конвенционални оръжия⁽⁶⁾, от 13 юни 2012 г. относно преговорите за Договора на ООН за търговията с оръжие (ДТО)⁽⁷⁾ и от 13 март 2008 г. относно Кодекса на ЕС за поведение при износ на оръжие — неприемане от Съвета на общата позиция, вследствие на което Кодексът не се превръща в правнообвързващ акт⁽⁸⁾,
- като взе предвид членове 21 и 34 от Договора за Европейския съюз,
- като взе предвид членове 3, 4 и 5 от Договора за функционирането на Европейския съюз,
- като взе предвид искането за одобрение, представено от Съвета в съответствие с член 207, параграф 3 и член 218, параграф 6 от Договора за функционирането на Европейския съюз (С7–0233/2013),
- като взе предвид член 110, параграф 2 от своя правилник,

⁽¹⁾ ОВ L 152, 18.6.2010 г., стр. 14.

⁽²⁾ ОВ L 256, 13.9.1991 г., стр. 51.

⁽³⁾ ОВ L 146, 10.6.2009 г., стр. 1.

⁽⁴⁾ ОВ L 94, 30.3.2012 г., стр. 1.

⁽⁵⁾ ОВ L 335, 13.12.2008 г., стр. 99.

⁽⁶⁾ ОВ С 146 Е, 12.6.2008 г., стр. 342.

⁽⁷⁾ ОВ С 332 Е, 15.11.2013 г., стр. 58.

⁽⁸⁾ ОВ С 66 Е, 20.3.2009 г., стр. 48.

Сряда, 5 февруари 2014 г.

- А. като има предвид, че международната търговия с конвенционални оръжия представлява бизнес, който ежегодно възлиза на най-малко 70 милиарда щатски долара, и че според изчисления на ООН почти един милион от осемте милиона оръжия, които се произвеждат всекидневно в света, се губят или биват откраднати, като обикновено се озовават в неподходящи ръце, и като има предвид, че на света всяка минута умира един човек в резултат на въоръжено насилие;
- Б. като има предвид, че съгласно Стокхолмския международен институт за изследване на проблемите на мира износът на оръжие на ЕС като цяло възлиза на 26 % от световния износ на оръжие и като има предвид, че 61 % от този износ са предназначени за държави извън ЕС;
- В. като има предвид, че след приемането на Директива 2009/43/ЕО търговията с военно оборудване в рамките на ЕС се урежда от обща за ЕС глобална система за лицензиране, и като има предвид, че ЕС има правомощието да сключва международни споразумения в областите, които попадат в обхвата на изключителната му компетентност;
- Г. като има предвид, че Общата позиция на Съвета от 2008 г. определя четири задължителни критерия, които може да доведат до отказ за издаване на лицензи за износ и четири други критерия, които трябва да се вземат предвид; като има предвид, че тези критерии не засягат предприемането от страна на държавите членки на по-строги мерки за контрол над въоръженията;
- Д. като има предвид, че зачитането на правата на човека представлява крайъгълен камък за общите ценности, върху които се гради Европейският съюз, и като има предвид, че съгласно договорите търговската политика като част от външната дейност на ЕС следва да допринася за зачитането на правата на човека;
- Е. като има предвид, че износът на оръжие оказва въздействие не само върху сигурността, но също така и върху научноизследователската и развойна дейност, иновациите и промишления капацитет, двустранната и многостранната търговия и устойчивото развитие; като има предвид, че нестабилността, създадена от увеличаването на наличността на оръжия, често води до забавяне на икономическия растеж и до бедност; като има предвид, че търговията с оръжие, особено с развиващите се страни, често води до корупция и свръхзадължнялост и отнема важни ресурси за развитие от техните общества; като има предвид, че потенциалът на международната търговия за осигуряване на устойчиви работни места, растеж и развитие може да се разгърне напълно само в условия на добро международно управление, ако не на повсеместен мир, сигурност и стабилност;

Общи съображения

1. Приветства сключването под егидата на ООН на правно обвързващ Договор за търговията с оръжие относно международната търговия с конвенционално оръжие след седем години на дълги преговори; припомня, че договърът има за цел да установи възможно най-високите общи международни стандарти за регулиране на международната търговия с конвенционални оръжия и да предотврати и премахне незаконната търговия с конвенционални оръжия с цел да допринесе за международния и регионалния мир, сигурност и стабилност и за намаляването на човешкото страдание; счита, че ефективното прилагане на договора може значително да допринесе за укрепване на зачитането на правата на човека в международен план и на хуманитарното право в световен мащаб; приветства значителния принос на организациите на гражданското общество от зараждането на идеята за Договора за търговията с оръжие до неговото приемане;
2. Подчертава, че дългосрочният успех на режима на ДТО зависи от участието на възможно най-много страни, включително и по-специално всички основни участници в международната търговия с оръжие; приветства факта, че повечето държави членки на ООН, вече са подписали Договора, и настоятелно призовава другите да сторят това и да го ратифицират възможно най-бързо; призовава Европейската служба за външна дейност (ЕСВД) да добави към своите цели в областта на външните работи, както и към темите, които трябва да бъдат включвани в двустранни споразумения, покана към трети държави да се присъединят към ДТО;
3. Отбелязва, че някои търговски споразумения включват клаузи, които популяризират целите за неразпространение и споразуменията, насочени към оръжия за масово унищожение, и по тази причина призовава Комисията да проучи до каква степен настоящите и бъдещите търговски инструменти може да бъдат използвани за насърчване на ратифицирането и прилагането на ДТО;
4. Подчертава, че незаконният или нерегулиран трансфер на оръжия причинява човешки страдания и подхранва въоръжени конфликти, нестабилност, терористични нападения и корупция — със съответното им последствие по отношение на подриване на социално-икономическото развитие, — както и нарушения на принципите на демокрацията и правата държава, на правата на човека и на международното хуманитарно право;

Обхват

5. Счита за заслужаващо съжаление това, че договърът не въвежда общо и прецизно определение на конвенционални оръжия и се прилага само за осем категории въоръжение, които се установяват в член 2, параграф 1, и изразява съжаление, че той не съдържа списък на конкретните типове оръжия, включващи се във всяка една от тези категории; приветства обаче използването на широки категории, за да се определи за кои видове оръжия става дума; изразява особено задоволство от включването на малки оръжия и леки въоръжения, боеприпаси/муниции и части и компоненти; призовава държавите —

Сряда, 5 февруари 2014 г.

страни по договора, да тълкуват всяка категория в най-широк смисъл в рамките на националното си законодателство; изразява съжаление, че търговията с въоръжени дистанционно пилотирувани въздухоплавателни системи (безпилотни самолети) не е включена в обхвата на договора;

6. Изразява съжаление, че договарът не обхваща техническата подкрепа, в която се включват поправката, поддръжката и разработката на оръжия — дейности, които са включени в законодателството на ЕС по въпроса;

7. Призовава държавите членки да изяснят, че терминът „трансфер“, посочен в член 2, параграф 2 от договора, се прилага за дарения, заеми и лизинг, както и всички други форми на трансфер и че следователно тези дейности попадат в обхвата на този договор;

8. Призовава държавите — страни по договора, по отношение на контрола на износа и прилагането на член 6 (Забрани) и член 7 (Износ и оценка на износа), параграф 1 от ДТО, да обръщат повече внимание на стоки, които могат да се използват както за граждански, така и за военни цели, като технологии за следене, а също така и на резервните части и продуктите, подходящи за използване в кибернетични военни действия или за несмъртоносни нарушения на правата на човека, и предлага да се проучи възможността за разширяване на обхвата на ДТО за включване на услугите, свързани с износа на оръжия, и стоките и технологиите с двойна употреба;

9. Приветства разпоредбите, насочени към предотвратяване на отклоняването на оръжия; въпреки това отбелязва, че е оставена голяма свобода за действие на държавите — страни по договора, при определяне на нивото на риска от отклоняване на оръжия; изразява съжаление, че мунициите и частите и компонентите не са изрично обхванати от съответните разпоредби, и призовава държавите — страни по договора, и особено онези държави, които са членки на ЕС, да поправят това в своите национални законодателства в съответствие с Общата позиция на Съвета от 2008 г.;

10. Признава значението на оръжейната промишленост за растежа и иновациите в допълнение към основната ѝ роля да предоставя жизненоважни способности; припомня законните интереси на държавите да придобиват конвенционално оръжие, да упражняват правото си на самозащита и да произвеждат, изнасят, внасят и трансферират конвенционални оръжия; припомня също така, че е във висш интерес на държавите — страни по договора, да гарантират, че оръжейната промишленост спазва международното право и обвързващите режими за контрол на оръжията, така че да се запазят и защитят основните принципи на демокрацията, правотова държава, правата на човека и хуманитарното право и да се насърчи предотвратяването и разрешаването на конфликти;

11. Призовава Комисията и Европейската служба за външна дейност да подпомогнат разработването на задължителни кодекси за поведение за частни субекти, участващи в търговията с военни стоки, в съответствие с Ръководните принципи на ООН за бизнеса и правата на човека; насърчава настоятелно европейската оръжейна индустрия да допринася за усилията в подкрепа на прилагането по открит и прозрачен начин, включително, когато е уместно, чрез публично-частни партньорства, и да укрепва спазването на разпоредбите, по-конкретно чрез засилване на задълженията за отчетност и на задължението, произтичащо от отговорността за предотвратяване на незаконен трансфер на оръжия;

Критерии и международни стандарти

12. Подчертава важността на задължението, наложено от договора за държавите — страни по него, да въведат национална система за контрол на трансфера на оръжия (износ, внос, транзит, трансбордиране и брокерска дейност);

13. Приветства по-специално забраната на всички трансфери, когато на държавата е известно към момента на даване на разрешение, че оръжията ще бъдат използвани за извършване на геноцид, престъпления срещу човечеството или военни престъпления;

14. Приветства факта, че по начин, в общи линии съвместим с различни регионални споразумения и инструменти за контрол на трансфера, включително Общата позиция на Съвета от 2008 г., трансферите на оръжия не се разрешават, ако държавите — страни по договора, считат, че е налице първостепенен риск оръжията да подкопаят мира и сигурността или да бъдат използвани за: (1) нарушаване на хуманитарно право, (2) нарушаване на правото в областта на правата на човека, (3) извършване на организирана престъпна дейност или (4) извършване на терористична дейност; насърчава всички държави — страни по договора, да разработят подробни насоки, така че тези критерии да се прилагат с необходимата стриктност и последователност;

15. Призовава Комисията и Съвета да осигурят по-голяма съгласуваност между различните европейски инструменти, уреждащи движението (износа, трансфера, брокерската дейност и транзита) на оръжия и стратегически стоки — като например Общата позиция на Съвета от 2008 г., Регламент (ЕО) № 428/2009 относно изделията и технологиите с двойна употреба, Регламент (ЕС) № 258/2012 относно изпълнение на член 10 от Протокола за огнестрелните оръжия, както и целенасочени мерки съгласно член 218 от Договора — по отношение на институционалното изграждане на равнище ЕС и създаването на механизми за прилагане, с цел избягване на правното объркване и прекомерните допълнителни разходи за съответните икономически оператори в ЕС;

Сряда, 5 февруари 2014 г.

16. Приветства изискването държавите — страни по договора, да вземат предвид в процеса на вземане на решение относно лицензите риска от това, оръжията, които ще бъдат трансферирани, да се използват за извършване или улесняване на тежки актове на насилие, основано на пола, или тежки актове на насилие спрямо жени и деца;

Прилагане и докладване

17. Подчертава значението на ефективното и вдъхващо доверие прилагане на договора при ясно определяне на отговорностите на държавите — страни по него; отбелязва в това отношение, че на държавите — страни по договора, се оставя голяма свобода на тълкуване;

18. Обръща внимание, че не съществува задължение за оценка на наличието на напрежение или въоръжени конфликти в държавите по местоназначение, нито се взема предвид тяхното равнище на развитие;

19. Посочва, че от държавите — страни по договора, се изисква да докладват ежегодно за своя износ и внос на конвенционални оръжия; настоятелно призовава съответните доклади по правило да се правят обществено достъпни; призовава съответно държавите членки да поемат ангажимент за прозрачност и публично да разкриват своите годишни доклади относно трансфера на оръжие, без да чакат всеобщо възприемане на подобен принцип;

20. Счита, че пълната прозрачност зависи в голяма степен от отчетността пред парламентите, гражданите и организациите на гражданското общество, и призовава за установяване на механизми за прозрачност, които ще позволяват на подобни граждани и организации да се включват, за да търсят отчетност от своите правителства;

21. Подчертава важната роля на националните парламенти, НПО и гражданското общество за прилагане и изпълнение на договорените в ДТО стандарти на национално и международно равнище, както и за установяване на прозрачна, отчетна система за контрол; следователно призовава да се даде подкрепа (включително финансова подкрепа) за един международен, прозрачен и твърд контролен механизъм, който да укрепва ролята на парламентите и гражданското общество;

22. Приветства разпоредбите относно международно сътрудничество и подпомагане и създаването на доброволен доверителен фонд за подпомагане на държавите — страни по договора, които се нуждаят от подкрепа за прилагането му;

23. Приветства също така създаването на конференция на държавите — страни по договора, която ще бъде редовно свиквана, за да преглежда изпълнението му, както и, наред с другото, да гарантира, че търговията с нови оръжейни технологии е обхваната от договора;

ЕС и неговите държави членки

24. Отчита последователната роля на ЕС и неговите държави членки в подкрепа на международния процес на установяване на общи обвързващи правила за международната търговия с оръжия; приветства факта, че всички държави членки са подписали договора; очаква бързо ратифициране от държавите членки, след като Парламентът даде своето съгласие;

25. Следователно призовава гръцкото председателство на Съвета да отдаде най-висок приоритет на ратифицирането и прилагането на ДТО и да се отчети редовно пред Парламента за съответните дейности; настоятелно призовава държавите членки да приложат Договора за търговията с оръжие (ДТО) бързо, ефективно и по уеднаквен начин на цялата територия на Европейския съюз, като в същото време продължават да прилагат напълно Общата позиция на Съвета от 2008 г. като настояща основа на споделените европейски стандарти за контрол над износа на оръжия;

26. Припомня на държавите членки тяхната обща отговорност по отношение на прилагането и тълкуването по един и същ начин и с еднаква степен на строгост на Общата позиция на Съвета от 2008 г. относно износа на оръжие;

27. Настоятелно призовава държавите членки да изпълняват своите задължения за докладване в рамките на ЕС и ООН в дух на прозрачност и изчерпателност и да насърчават прозрачността и обмена на информация и най-добри практики относно трансфера на оръжия и отклоняването на оръжия в световен мащаб;

28. Приветства активната роля на ЕС в преговорите във връзка с ДТО; въпреки това счита, че заслужава съжаление това, че ДТО не съдържа разпоредби, които биха позволили на ЕС или на други регионални организации да бъдат страни по него; подчертава необходимостта от активна роля на регионалните организации за прилагането на Договора и призовава при първа възможност в ДТО да се въведат разпоредби, които биха позволили на ЕС или други регионални организации да станат страни по него;

Сряда, 5 февруари 2014 г.

29. Приветства това, че в договора се установява, че държавите — страни по договора, се задължават да представят ежегодно доклад както за своя износ, така и за своя внос (член 13, параграф 3) — много положителен аспект, който насърчава доверието между държавите, тъй като по този начин се дава възможност те да получават информация относно въоръжението, което купуват другите държави;

30. Призовава Комисията да представи амбициозно предложение за решение на Съвета относно механизъм на ЕС за подкрепа при прилагането на ДТО;

31. Призовава ЕС и неговите държави членки да предоставят подкрепа за трети държави, които се нуждаят от помощ при изпълнението на посочените в договора задължения; в този контекст приветства заключенията на Съвета по външни работи от 16 декември 2013 г. за отпускане на 5,2 милиона евро от бюджета на ЕС за доброволния доверителен фонд, който трябва да бъде създаден съгласно договора;

32. Подчертава, че всички усилия за оказване на подкрепа при прилагането следва да бъдат тясно координирани с дейностите на други донори и страни по ДТО, както и да вземат предвид становищата на научноизследователски институти и организации на гражданското общество като тези, финансирани по линия на Доверителния инструмент на ООН за подпомагане на координацията при регулирането в областта на оръжията (UNSCAR), и следва да насърчават участието на гражданското общество на местно равнище;

33. Призовава Комисията и ЕСВД да разработят и приложат съгласувана програма за информационна дейност относно ДТО, като интегрират и се основават на всички съществуващи дейности на страните по ДТО и вземат предвид дейностите, свързани с местни инициативи за повишаване на осведомеността на организациите на гражданското общество и информационни дейности на други донори и организации на гражданското общество, при надлежно отчитане на натрупания в тази област опит;

34. Привлича вниманието към разпоредбата за изменение, като последно средство, на договора с мнозинство от три четвърти от държавите — страни по него, ако възникне необходимост от това, и насърчава ЕС и неговите държави членки да използват тази разпоредба в бъдеще за по-нататъшно укрепване на режима и премахване на пропуските; призовава Комисията да прилага дотогава двустранни решения в контекста на търговските отношения, регулирани от договора;

35. Призовава парламента на Гърция в рамките на гръцкото председателство на Съвета на ЕС да включи въпроса за ратифицирането на ДТО и Общата позиция на Съвета от 2008 г. в дневния ред на предстоящата Междупарламентарна конференция относно ОВППС-ОПСО;

36. Призовава Съвета, при положение че ДТО засяга както области от изключителна компетентност на ЕС, така и области от национална компетентност, да даде разрешение на държавите членки да ратифицират ДТО в интерес на Европейския съюз;

o

o o

37. Възлага на своя председател да предаде настоящата резолюция на Съвета, на националните парламенти на държавите членки, на заместник-председателя на Комисията/върховен представител на Съюза по въпросите на външната политика и политиката на сигурност, на Комисията и на генералния секретар на ООН.